
פסר קטן

סדרת ספרוני חינוך פיננסי לילדים
בנק ישראל

מַר תַּשְׁלוֹם

סדרת ספרוני חינוך פיננסי לילדים בנק ישראל

פיננסיות מושכלות - כך הם יהפכו בחייהם הבוגרים לצרכנים נבונים יותר, שיודעים לקבל החלטות פיננסיות אחראיות ולדאוג לרווחתם הכלכלית.

הסדרה "כסף קטן" בהוצאת בנק ישראל נועדה ללמד את הילדים מושגים ועקרונות ראשוניים הקשורים להתנהלות נבונה עם כסף. הסדרה כוללת מספר ספרונים, המותאמים לגילאים הצעירים חמש עד עשר שכל אחד מהם עוסק בנושא אחר מתחום החינוך הפיננסי: עידוד לחיסכון, התנהלות צרכנית נבונה, שימוש באמצעי תשלום ותולדות המטבע.

כהורים ומחנכים אנו רוצים ללמד את ילדינו את כל מה שהם צריכים לדעת כדי להפוך לבוגרים עצמאיים ומצליחים שיידעו לקחת אחריות על עתידם הכלכלי.

התנהלות נכונה עם כסף היא אחת ממיומנויות החיים החשובות בחיי היומיום של העולם המודרני ההופך ליותר ויותר מורכב, ובכל זאת אנו לא תמיד נוטים ללמד את ילדינו נושאים כלכליים.

הרגלים קל יותר לסגל מגיל צעיר, ולכן ככל שנקדים ללמד את הילדים מהו כסף, איך מתנהלים איתו, וכיצד מקבלים החלטות

רגע של חינוך פיננסי

בסוף כל אחד מהספרונים תמצאו נקודות לשיח עם הילדים על הסיפור ועל התובנות העולות ממנו.

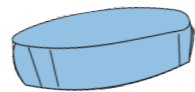
כְּסֵפּוֹמֵט

מר תשלום

תודתנו לכל מי שסייע וייעץ בהכנת הספרונים, ובמיוחד:
ליחידה האחראית על חינוך פיננסי במחלקה לתקשורת, הסברה וקשרי קהילה בבנק ישראל
על ייזום הפרויקט והתכנים.
לד"ר הדסה קפלן על כתיבת הסיפורים המחורזים.
לשלי שטייר כהן מחברת "דיאלוג - ייעוץ ארגוני, מחקר והדרכה בע"מ" על האיורים והעיצוב.
לרוזי ארביב, מייסדת החברה "פלנטי לחינוך פיננסי", על הליווי הפדגוגי בכתיבת הספרונים
ועל כתיבת הדיון ומערכי השיעורים הנלווים אל הסיפורים.
לרותי זקוביץ על העריכה.
למנאל סעאבנה על תרגום הסדרה לשפה הערבית.

חפשו בכל צמד עמודים
את המטבע הכחול...

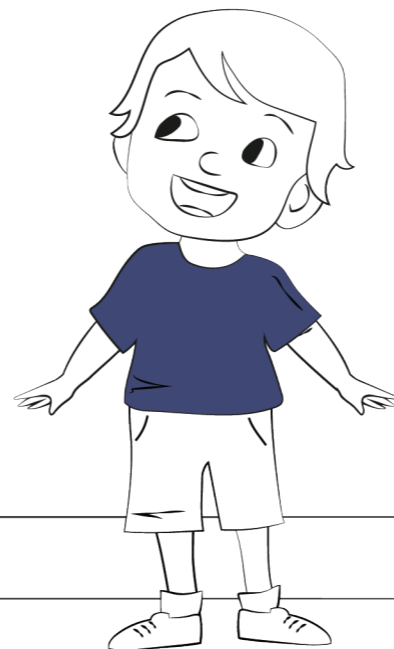
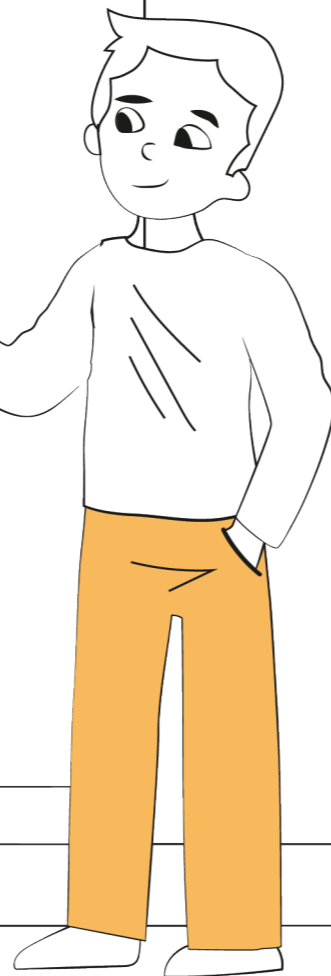
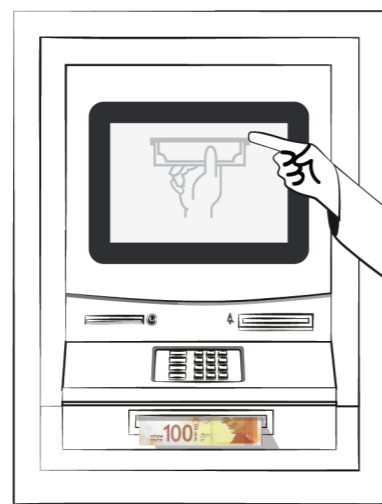
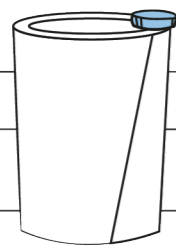
כל הזכויות שמורות © לבנק ישראל 2023

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר מידע,
לשדר או לקלוט בכל דרך אחרת כל חלק שהוא מהחומר המופיע
בספרונים ללא רשות מפורשת מראש ובכתב של בנק ישראל

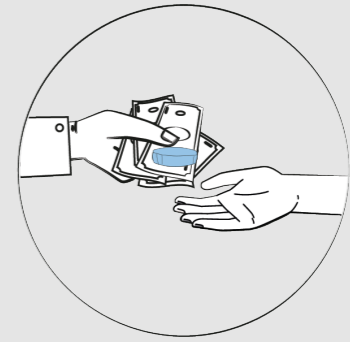

לאבא-תשלום יש קיר מיחד:
לוחצים על כפתור, יוצא כסף מידי!
מר תשלום עומד, מסתכל, מתפלא.

שואל את אביו: "איך הקיר מתמלא?
איך זה קורה?" הוא בפחד אומר,
"ומה נעשה כשהכל יגמר?"

עונה לו אז אבא: "בוא ותכיר.
כסף אינו יוצא סתם מהקיר.
חשוב, בן, מאד, שתבין ותדע:
כסף נותנים בעבור עבודה.

הכסף מפקד אז בבנק ונשמר;
תחלה לארנק לא נכנס שום דבר.

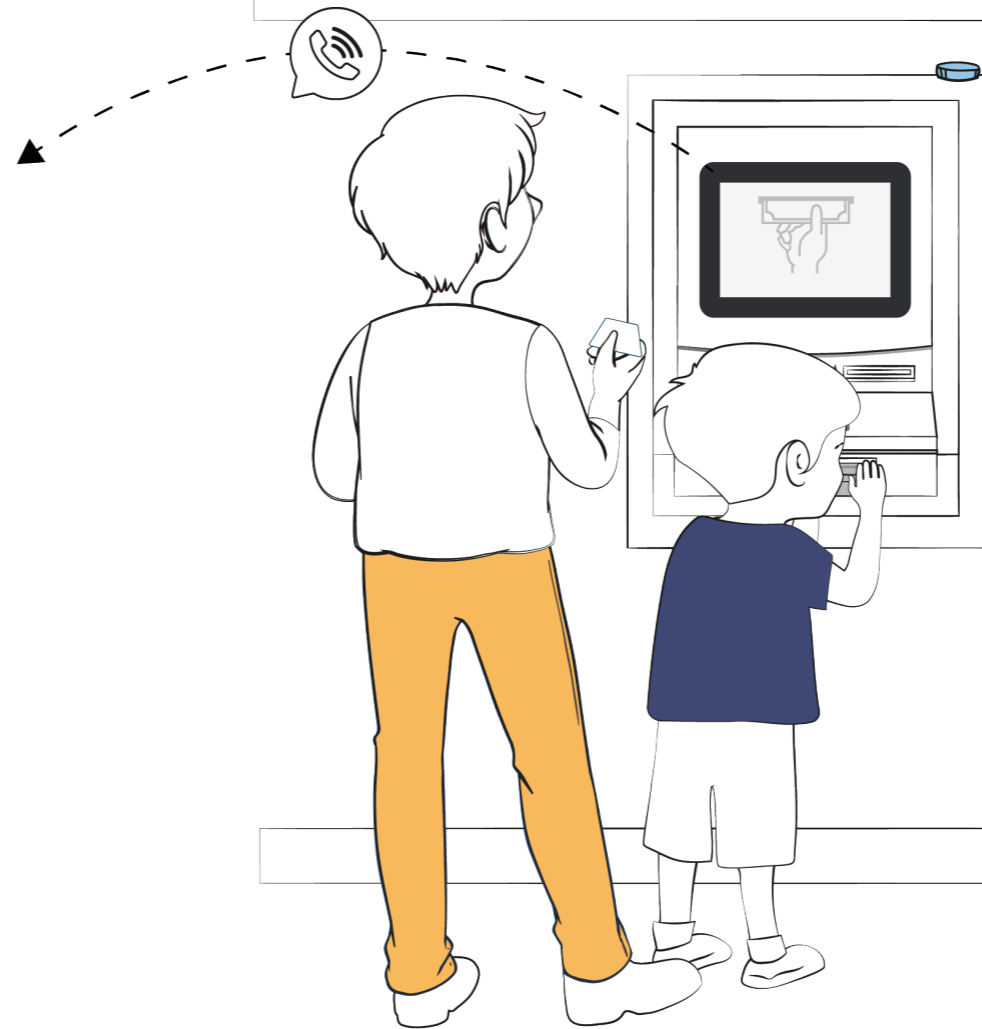
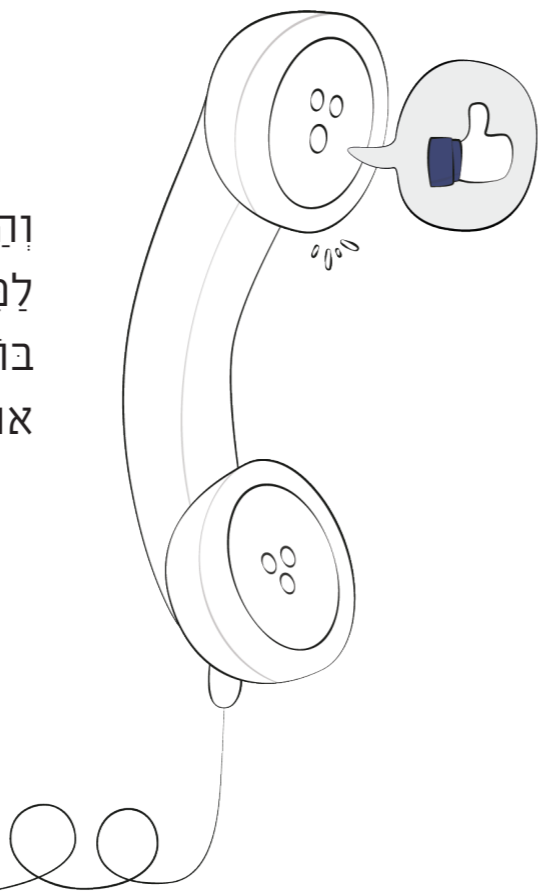

פקיד של הבנק בו שמורים השטרות
נותן לי כרטיס וגם ארבע ספרות -

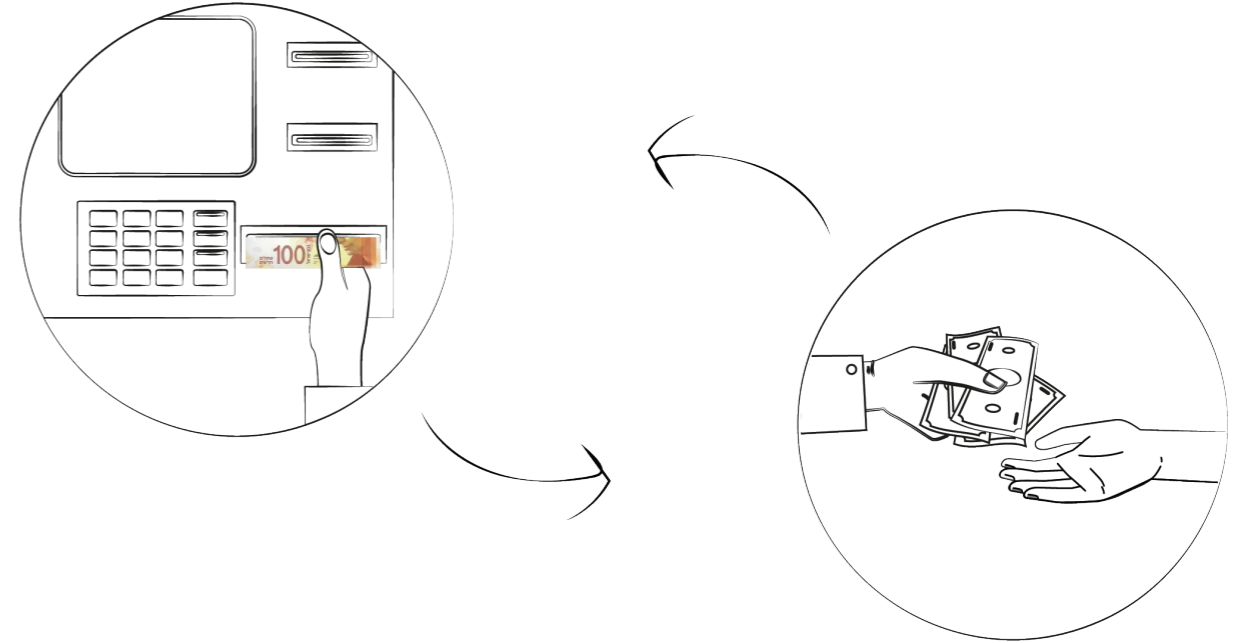
את אלה אני משנן וזוכר
ולא מגלה לאדם אחר.

והמכונה, שנקראת כספומט,
למחשב של הבנק מתקשרת מיד,
בודקת אם כסף עדין נשאר,
או שמא בזבזנו הכל, ונגמר.

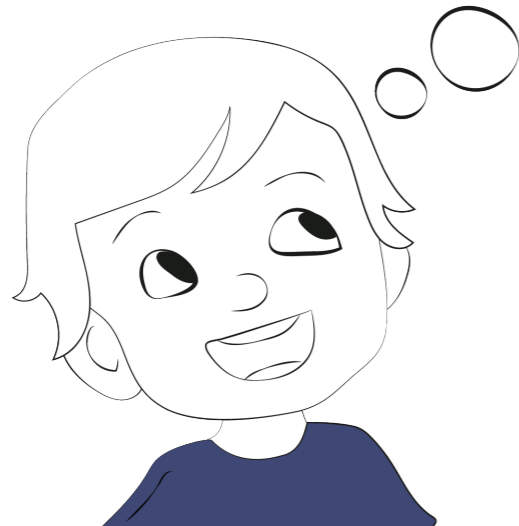

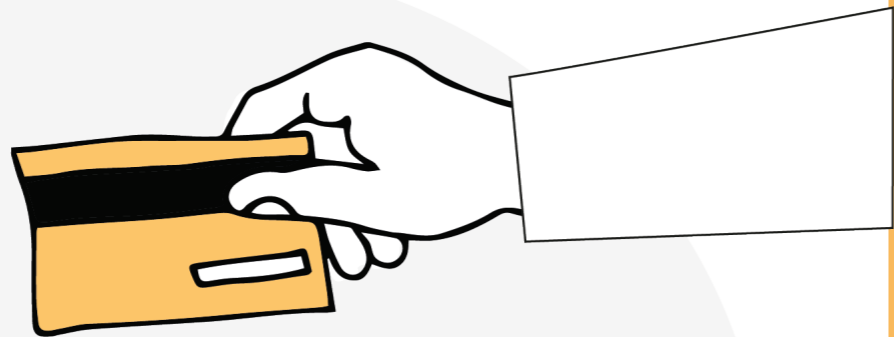
כשזקוקים לכסף כדי לקנות,
מכניסים את הכרטיס לאחת המכונות.
על מסך שבקיר מקישים את הקוד
(את ארבע הספרות ששמרנו בסוד).

אם כסף ישנו, המכונה שבקיר
תוציא לך שטרות מתוך המכשיר;
אך אם אין, היא עונה: 'מצטערת מאד.
חסר לך כסף? אז לך לעבד'.

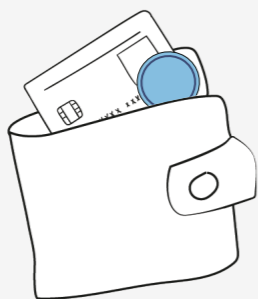

זה, מר תשלום, מוסר ההשכל -
כסף על עץ איננו גדל.
וגם לא יוצא מהקיר סתם כך,
אלא רק למי שעבד וטרח."

כרטיס אֶשְׂרָאִי הוא מִין כְּרֵטִיס
שֶׁנִּמְצָא בְּאֶרְנָק, בְּנִיד אוּ בְּכִיס,
וְלִפְעָמִים יוֹתֵר כְּדָאִי
לְשֵׁלֵם בְּלִי שְׁטָרוֹת - בְּכָרְטִיס הָאֶשְׂרָאִי.

כְּרֵטִיס אֶשְׂרָאִי

*

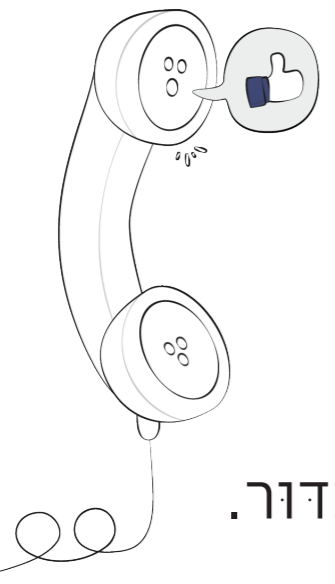
כְּשֶׁמֵּלֵאוּ לְמֵר תְּשֻׁלוּמֵי שָׁשׁ,
שָׁאֵל אָבִיא: "אֵיזוֹ מִתְּנָה תִּבְקֶשׁ?
"כְּדוֹרְגָל", עָנָה מֵר תְּשֻׁלוּם וְאָמַר,
"נִלְךָ לְכִסְפוּמֵט וְנוֹצִיא מִשָּׁם שְׁטָר".

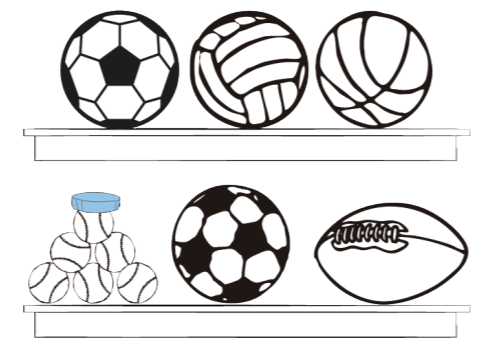
אָבִיא הִסְבִּיר:

"לֹא נֶחֱוֹצִים פֹּה שְׁטָרוֹת;
נוֹכֵל לְשַׁלֵּם בְּחִנּוֹת יְשִׁירוֹת
בְּאִמְצָעוֹת כָּרְטִיס הָאִשְׂרָאֵי.
זֶה לְפַעְמִים יוֹתֵר כֹּדָאִי".

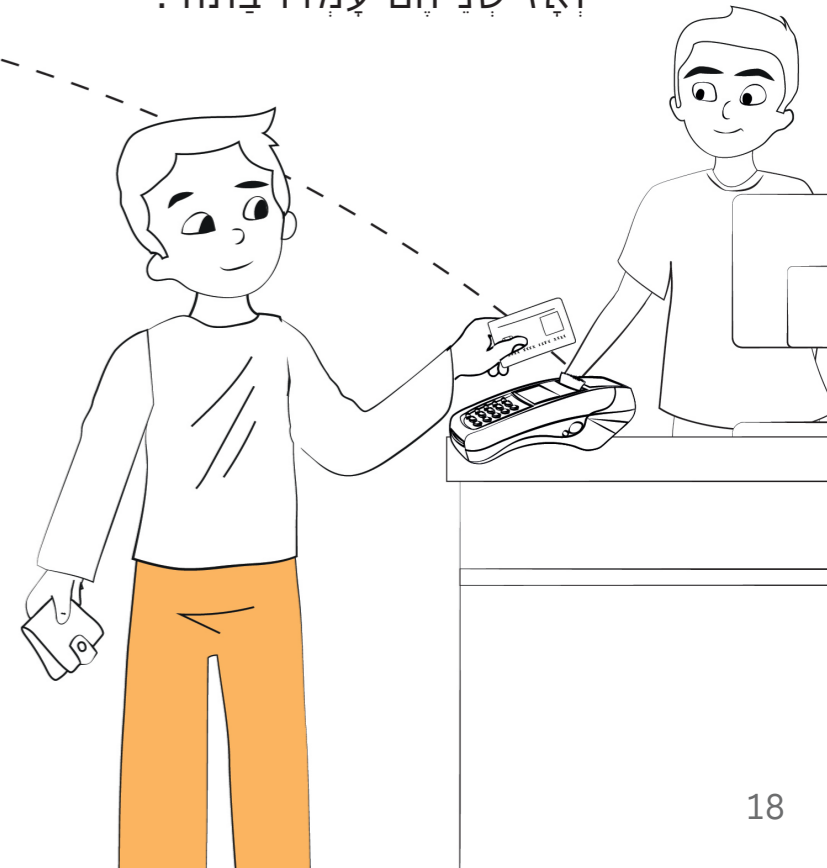
המכשיר התקשר אל הבנק, זה ברור,
 ובדק אם יש כסף מספיק לכדור.

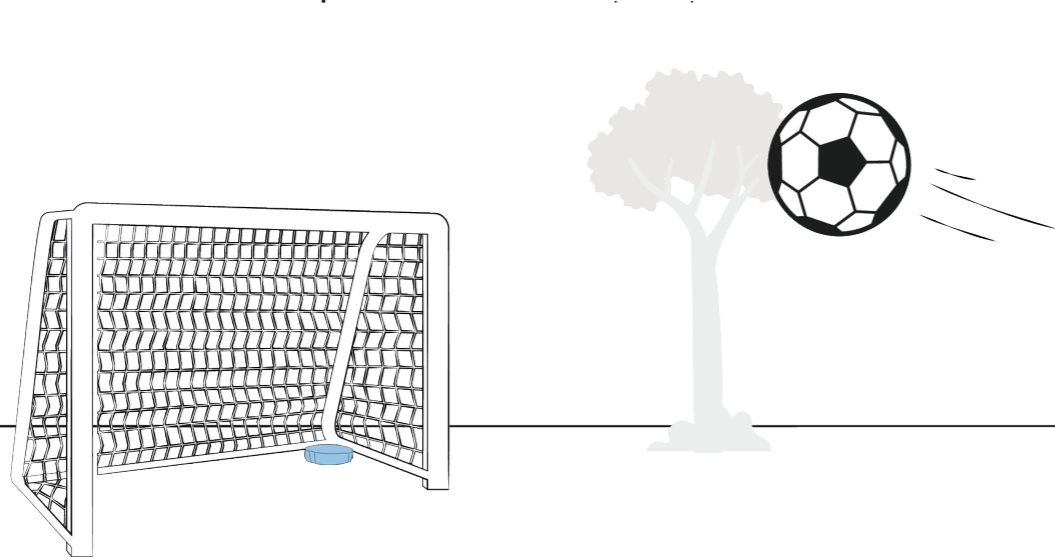
ליד המוכר מכשיר מונח;
 את כרטיס האשראי אבא לקח,
 אל המכשיר אותו הוא קרב,
 ואז המתין לאשור המחשב.

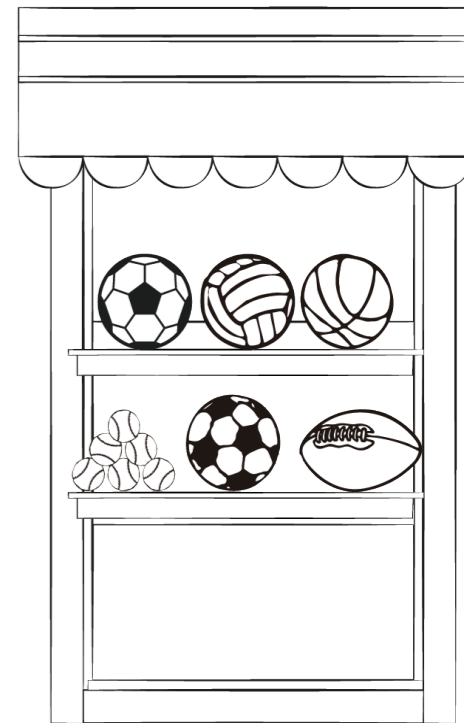
אבא עזר לילד לבחר,
 ואז שניהם עמדו בתור.

זָכְרוּ, יְלָדִים - חָשׁוּב מְאֹד:
שָׂאבָא וְאִמָּא צְרִיכִים לְעֵבֵד.
אַחֲרֵת הַכֶּסֶף בְּבִנְקָא יִגְמָר,
וְהַמְכָשִׁיר יֹאמֵר: "אֵין פֹּה יוֹתֵר".

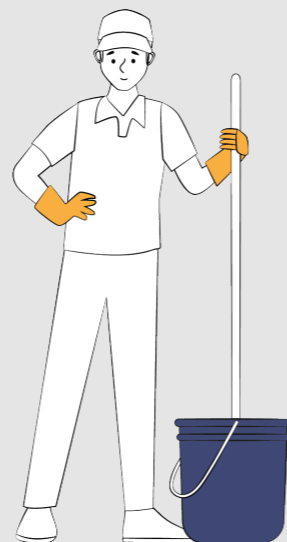

"בְּחֻשְׁבוֹן יֵשׁ מְסַפֵּיק", הַמוֹכֵר גֵּלָה,
אַרְזָא אֶת הַכַּדּוֹר וְצָרְף קִבְּלָה.
מֵר תְּשֻׁלוֹם הִיָּה מְאֻשֵׁר וְנִרְגָּשׁ,
וְעַם הַכַּדּוֹר רָץ יָשׁוּר לַמְגָרֵשׁ.

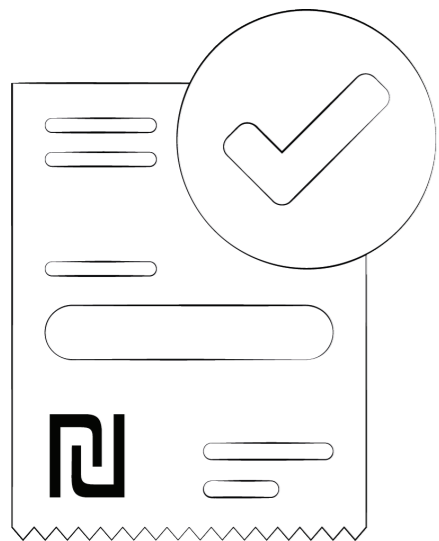

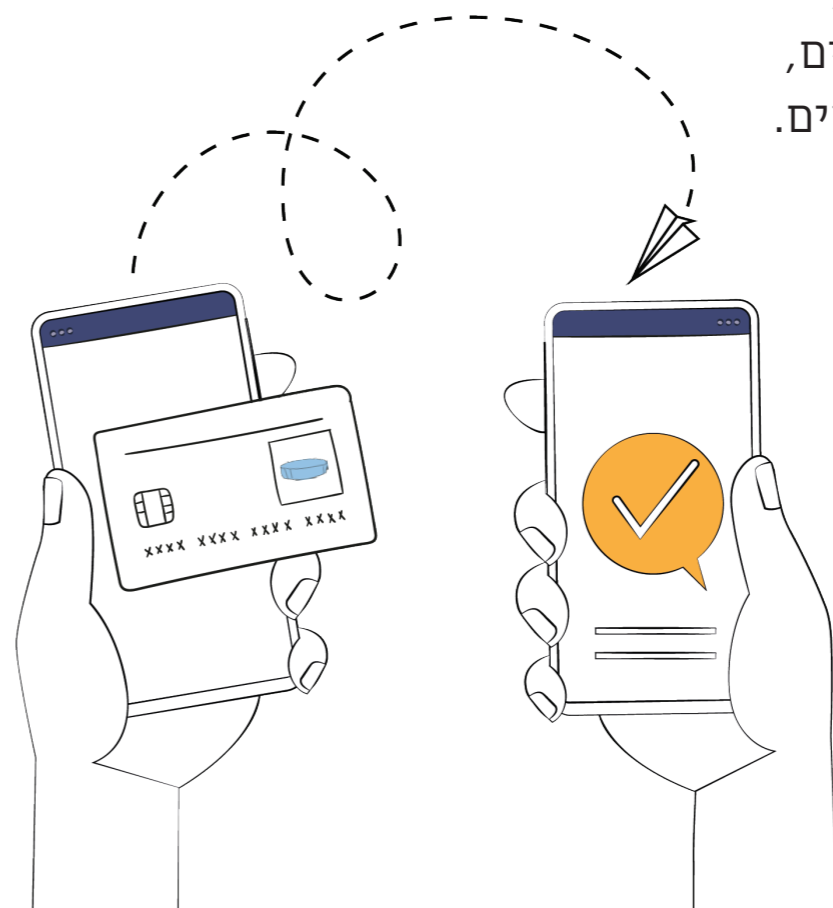
אם אַזמין לְבֵיתִי נְגָרִית או עוֹזֵר,
אוֹכֵל לְשֵׁלֵם גַּם בְּאַפֵּן אַחֵר:
לְמִשָּׁל בְּמִזְמָן - בְּמַעוֹת או שְׁטָרוֹת,
בְּצ'ק, וְיִשְׁנֹן גַּם דְּרָכִים אַחֵרוֹת."

אַבָּא הַשִּׁיב לוֹ: "זֶה לֹא מְדִיק.
נִכּוֹן שְׁצָרִיךְ לֵהִיּוֹת כֶּסֶף בְּבִנְקָה,
אַבֵּל לֹא כָּל עוֹבְדָת וְלֹא כָּל פּוֹעֵל
תְּשִׁלוּמִים בְּכַרְטִיס הָאִשְׂרָאֵי מְקַבֵּל.

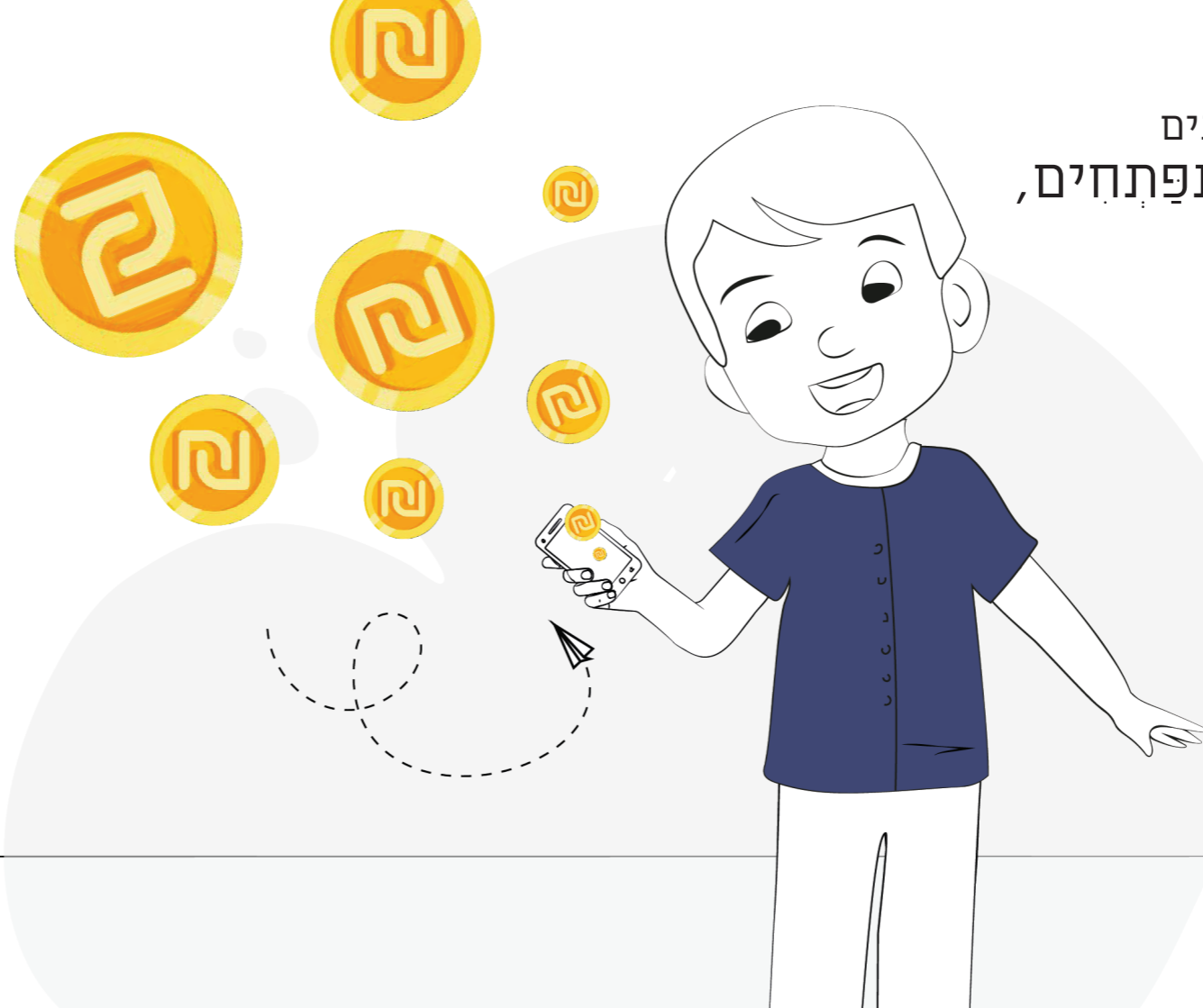
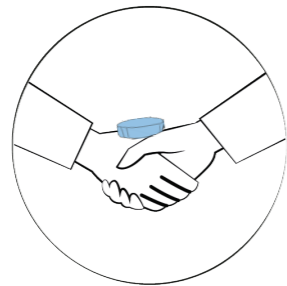
אך נָשׁוּב וְנִזְכֵּיר שְׁגָם כָּל יְשׁוּמוֹן
בּוֹדֵק אִם יֵשׁ כָּסֶף מְסַפֵּיק בַּחֲשׁוּבֹן.

וּבְאֵלֶּה הַיָּמִים
יִשְׁנֶם טֵלְפוֹנִים מִמֶּשׁ חֲכָמִים,
אֲלֵיהֶם יְכוּלִים לְהוֹרִיד יְשׁוּמִים,
וּבְאִמְצָעוֹתֵם לְהַעֲבִיר תְּשׁוּמוֹת.

בְּמִשְׁךְ הַזְּמַן, עִם חֵלוֹף הַשָּׁנִים
אֲמָצְעֵי הַתְּשׁוּלֹם מִתְּפֹתָחִים,
מִשְׁתַּנִּים.

וּבְעוֹלָם חֲדָשִׁי, וִירְטוּאָלִי,
אֲפֹשֵׁר לְשַׁלֵּם בְּכַסְף־דִּיגִיטָלִי.
אָבֵל תְּמִיד נִזְכָּר וְנֹדַע:
לֹא יִהְיֶה כֶּסֶף בְּלִי עֲבוּדָה.

בואו נתראי עק הילדים:

בעקבות מר תשלום נשוחח עם הילדים על המאמץ להשגת כסף ונכיר את אמצעי התשלום השונים.

בשביל כסף צריך לעבוד:

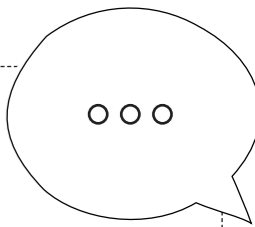
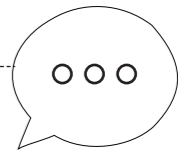
תרגול של ערך המאמץ להשגת הכסף (העבודה) הוא חשוב אך "טריקי". טוב שהילדים ינסו להרוויח קצת כסף כדי ללמוד שהשגתו כרוכה במאמץ, אך יש לשמור על קו ברור בין חובותיהם בבית (כגון סידור חדרם) לבין עבודה שאתם מרשים להם להתנסות בה תמורת שכר מכם (כגון רחיצת המכונית, אם היא מחליפה תשלום לגורם חיצוני).

נסו להגדיר עם ילדיכם "עבודה קבועה" המחליפה הוצאה שלכם, וקבעו את התדירות שבה עליהם לבצע. הגדירו את סכום התשלום המוסכם ביניכם. הילדים יכולים ליזום למשל שמרטפות (בגיל מתאים), הוצאת הכלב של השכן לטיול, מכירה או תרומה של חפצים ישנים או לימונדה קרה בימי הקיץ. העלו יחד איתם רעיונות.

זכרו, כל עבודה היא בעלת משמעות! אל תקלו ראש בלוחות הזמנים או בהגדרת המשימה. חשוב מאוד לייצר סביבה יחס רציני ומציאותי.

בואו נכיר את אמצעי התשלום:

- שאלו את הילדים: כיצד משלמים? בסופר? לוועד הכיתה? עבור מתנת יומולדת? את חשבון חשמל?
- קיימו מפגש חשיפה של הילדים לאמצעי התשלום השונים, הציגו בפניהם את אמצעי התשלום שבהם מר תשלום השתמש בסיפור, וספרו להם למה הם משמשים אתכם בחיי היום יום.
- נצלו הזדמנויות של תשלומים אמיתיים (העברת כסף לאיש קשר באפליקציית תשלום, הצגת כרטיס האשראי, הדגמה של משיכת כסף מזומן מכספומט וכד') כדי להדגים לילדים כיצד הם מתבצעים.

רגע של חינוך פיננסי:

שוחחו עק הילדים על הסיפור והמסרים העליון:

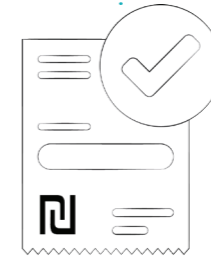
ההכרה שכסף אינו בא בקלות אלא מתקבל מעבודה - חשובה מאוד כבר בגיל צעיר. זאת במיוחד בימינו, כשברוב פעולות התשלום הכסף הפיזי אינו נראה לעין.

מקומות העבודה

חשוב לשוחח עם הילדים על מקומות העבודה של הבוגרים הסובבים אותם. כמובן, אין צורך לחשוף בפניהם את השכר, אך ראוי להדגים להם את הצרכים שהוא מממן בכל חודש: תשלום על הבית, לבית הספר, על קניית מזון, חוגים, ביגוד ועוד.

סדרי עדיפויות

אם יש הורה שאינו עובד מחוץ לבית, יש מקום לדבר גם על כך, ולהסביר לילדים את סדרי העדיפויות של ההורים בהחלטתם מי מהם עובד, כמה ומתי (בהווה ובעתיד). חשוב להדגיש שגם אם הורה אינו עובד מחוץ לבית - עדיין יש ערך לעבודתו בבית והיא חוסכת כסף למשפחה.

סדרת הספרונים כסף קטן, בהוצאת בנק ישראל, נועדה לסייע להורים ולמורים לשוחח עם הילדים, בגילאי חמש עד עשר על כסף ולהקנות להם מיומנויות פיננסיות בסיסיות.

גברת בוחרת -

תסייע ללמד את הילדים כיצד לקבל החלטות צרכניות נבונות: להבדיל בין מה שרוצים למה שצריכים, להשוות מחירים לפני שקונים, ולא להתפתות לרכישת מותגים יקרים מדי.

גברת מטבע -

תספר לילדים על גלגולו של הכסף ומשמעותו - מהתקופה שבה היה סחר חליפין ועד לצורות השונות של הכסף בעולם של ימינו.

מר חסכן ומר בזבזן -

יסייעו להסביר לילדים את חשיבות החיסכון לעתיד - איך לחסוך כסף כדי להשיג את המטרות שלנו, מדוע חשוב לדחות סיפוקים, וכיצד להימנע מהוצאות מיותרות.

מר תשלום -

יסייע להסביר לילדים איך מרוויחים כסף, איך הוא מגיע אלינו מתוך המכשיר שבקיר, וכן איך משלמים בכרטיס אשראי או באפליקציית תשלום.

לפעילויות נוספות הקשורות לספרונים סרקו את הקוד, או היכנסו לאתר בנק ישראל בכתובת www.boi.org.il

כסף מה אנחנו?

השגת כסף דורשת מאמץ של עבודה. כסף אינו מושג בקלות. חשוב לזכור שבעבודה מרוויחים כסף,

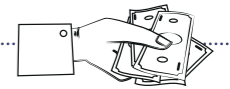
אך גם בוחרים במה לעבוד לפי המשמעות, הערך ונטיות הלב שלנו.

יש מגוון רחב של אמצעי תשלום, ולעיתים ניתן לבחור באיזה מהם להשתמש בהתאם

ליתרונותיהם ולחסרונותיהם:

מזומן

מצד אחד, אמצעי תשלום מוחשי, לא מזוהה, מקנה ביטחון שמאפשר לשלוט בהוצאות. מצד שני, במקרה של אובדן, זיוף או גניבה אי אפשר לקבל את הכסף חזרה.

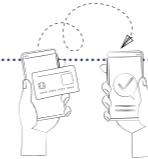
כרטיס אשראי

אמצעי זמין ונוח וקל לנשיאה, המאפשר פריסת תשלומים ומעקב אחר ההוצאות באינטרנט. מצד שני הוא כרוך בתשלום עמלות וריבית, יכול לפתות להוצאות מיותרות, ולעיתים חשובף להונאות.

אפליקציית תשלום

אמצעי תשלום פשוט ונוח, שמאפשר גביית כספים בקבוצות או בין חברים. מצד שני צריך לוודא שגם הצד המקבל את התשלום פועל באפליקציה.

כסף קטן

סדרת ספרוני חינוך פיננסי לילדים

בנק ישראל

הסדרה "כסף קטן" בהוצאת בנק ישראל נועדה ללמד את הילדים מושגים ועקרונות ראשוניים הקשורים להתנהלות נבונה עם כסף. הסדרה כוללת מספר ספרונים, המותאמים לגילאים הצעירים (חמש עד עשר). כל ספרון עוסק בנושא אחר מתחום החינוך הפיננסי: עידוד לחיסכון, התנהלות צרכנית נבונה, שימוש באמצעי תשלום ותולדות המטבע.

מר תשלום יסייע להסביר לילדים איך מרוויחים כסף, איך הוא מגיע אלינו מתוך המכשיר שבקיר, וכן איך משלמים בכרטיס אשראי או באפליקציית תשלום.

מר תשלום מתפלא: איך יוצאים שטרות מהקיר? איך לקנות כדור באמצעות כרטיס אשראי? וכיצד מעבירים כסף באמצעות הטלפון הנייד?

